

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Institut opatrovnické rady v občanském zákoníku

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2015
VIII. ročník

Autor: Tomáš Barejška
Konzultant: JUDr. Ondřej Frinta Ph.D.

Prohlášení

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. 04. 2015

Tomáš Barejška

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Ondřeji Frintovi Ph.D. za jeho vedení mé práce v rámci studentské vědecké a odborné činnosti.

Anotace

Název práce: Institut opatrovnické rady v občanském zákoníku
Autor: Tomáš Barejška
Právnická fakulta UK v Praze
t.barejska@centrum.cz

Práce se zabývá úpravou institutu opatrovnické rady v rámci nového občanského zákoníku. Český právní systém nemá s tímto institutem žádnou předchozí zkušenost, což sebou přináší právní nejistotu při výkladech předmětných ustanovení. Cílem práce je analyzovat zásadní ustanovení právní úpravy, demonstrovat jejich dopad do praxe včetně případných výkladových nejasností a případně navrhnout řešení problematických pasáží. Vzhledem k osobnímu členství autora práce v opatrovnické radě je práce doplněna osobními postřehy z praktického fungování opatrovnické rady.

Klíčová slova: opatrovnická rada, opatrovnictví

The work deals with the legal regulations of tutorship council under of the new Czech Civil Code. The Czech legal system has not experienced the institute of tutorship council before, which brings an uncertainty into the interpretation of the respective provisions. The aim of this work is to analyse the most important provisions of the legal regulation, demonstrate impact of these provisions in practice, including eventual uncertainties and eventually to suggest a solution of the problematic parts of the regulation. Due to the author's personal membership of a tutorship council is the work enriched by the personal experience from a real existence of the tutorship council.

Key words: tutorship council, tutorship

Obsah

1.	PROHLÁŠENÍ.....	1
2.	PODĚKOVÁNÍ	2
3.	ANOTACE.....	3
4.	OBSAH	4
5.	ÚVOD.....	5-6
6.	TEORETICKÝ ÚVOD K OPATROVNICKÉ RADĚ	7-9
7.	SVOLÁNÍ SCHŮZE K USTAVENÍ OPATROVNICKÉ RADY.....	10-12
8.	VOLBA ČLENŮ OPATROVNICKÉ RADY	13-17
9.	ZÁPIS O VOLBĚ ČLENŮ OPATROVNICKÉ RADY	18-19
10.	ČLENSTVÍ V OPATROVNICKÉ RADĚ	20
11.	OMEZENÍ OPATROVNÍKA SOUHLASEM OPATROVNICKÉ RADY	21-22
12.	ZÁVĚR.....	23
13.	ZDROJE	24

Úvod

Zpracovat v rámci SVOČ téma institutu opatrovnické rady jsem se rozhodl na základě sledu událostí, které se mě osobně dotkly. V roce 2010 byla moje babička z matčiny strany postižena vážnou nemocí. Nemoc učinila babičku nesoběstačnou, neschopnou mluvit a dementní. Vzhledem k tomu, že vyhlídky lékařů nebyly co do zlepšení stavu optimistické, rozhodla se moje matka v roce 2012 podat k soudu návrh na omezení způsobilosti k právním úkonům současně s návrhem na jmenování své osoby coby opatrovníka. Opatrovnický soud oběma jejím návrhům na jaře 2014 vyhověl. Po několika týdnech od právní moci rozsudku o zbavení babičky způsobilosti k právním úkonům obdržela moje matka, jakožto opatrovník, dopis od své sestry, ve kterém jí sestra žádala o svolání schůze k ustavení opatrovnické rady. Toto bylo poprvé, kdy jsem s institutem opatrovnické rady přišel do kontaktu. Životní situace mě tedy donutila k hlubšímu nastudování celé problematiky a na schůzi osob blízkých opatrovanci a jeho přátel jsem byl zvolen předsedou opatrovnické rady. V rámci výše uvedených událostí jsem pojal záměr zpracovat celé téma opatrovnické rady v rámci SVOČ.

Opatrovnická rada je institut v českém právu nový, byť zákonodárce v důvodové zprávě¹ k občanskému zákoníku (dále jen o. z.) odkazuje na institut tzv. poručenských rad v rámci ABGB², které ovšem měly fungovat principiálně odlišně a nikdy k nim nebyl vydán prováděcí předpis.³ Z toho je možno dovozovat, že opatrovnická rada byla inspirována a převzata zejména z francouzského a quebeckého občanského zákoníku (dále jen „CC“ a „CCQ“), což důvodová zpráva sama deklaruje.

Co se týče zdrojů, nelze očekávat bohatou literaturu ani judikaturu. Při zpracování své práce budu tedy vycházet zejména z občanského zákoníku a dalších zákonů, komentářů k o. z., důvodové zprávy k o. z. a několika odborných článků. Pro srovnání a lepší pochopení jednotlivých ustanovení bude využita právní úprava CC a CCQ.

Práce by měla mít dvě roviny, teoretickou a praktickou. V rámci teoretické roviny bych se rád zaměřil na zákonnou úpravu opatrovnické rady, kterou bych rád prolínal částí praktickou, ve které bych se chtěl zaměřit na problémy a praktické dopady jednotlivých ustanovení do reálného fungování rady a opatrovnictví.

¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., zvláštní část k § 472 až § 485, str. 115 a 116

² Všeobecný zákoník občanský (německy Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie)

³ Svoboda, K. Perspektivy institutu opatrovnické rady. Jurisprudence, 2013, č. 1., str. 21 a 22

Prvotní myšlenka byla zpracovat v rámci SVOČ všechna ustanovení týkající se opatrovnické rady, bohužel se však ukázalo, že k detailnímu rozboru každého paragrafu neposkytuje přípustný rozsah práce SVOČ dostatečný prostor. Zaměřím se proto na vybraná ustanovení, která považuji za nejzásadnější nebo nejproblematictější.

Vzhledem k objektivně nedostatečným zdrojům je možné, že se při výkladu předmětných ustanovení budou mé závěry od závěrů literatury značně lišit, avšak o to zajímavější bude sledovat, jak se s nimi vypořádá budoucí judikatura a další odborná literatura.

Obecná právní úprava opatrovnické rady

Vzhledem k tomu, že v rámci práce nebudou rozebrána všechna ustanovení právní úpravy, jeví se jako vhodné seznámit čtenáře v této kapitole stručným způsobem s celým obsahem právní úpravy.

Opatrovnická rada je novým institutem v rámci opatrovnictví zavedeným do českého právního řádu. Jedná se o kolektivní orgán složený z osob blízkých opatrovanci a jeho přátel, který plní dvě základní funkce. Jedná se o funkci kontrolní a funkci konzultativní. V určitých případech může působnost opatrovnické rady vykonávat pouze jedna osoba nebo opatrovnický soud.

Důvodová zpráva výstižně uvádí, že tento institut je zaváděn, protože *„zkušenost učí, že je nebezpečné svěřit osudy člověka výlučně jiné osobě“*. Jakožto východiska pro institut opatrovnické rady tvůrce zákona předkládá CC, CCQ a institut poručenských rad v rámci ABGB. Určitá východiska a prvky v úpravě tzv. rodinné rady v CC a opatrovnické radě dle CCQ nalezneme, nicméně se jedná spíše o ideová východiska. Hmotněprávní zpracování v o. z. je ve značné části právní úpravy modifikované a s oběma zmíněnými kodexy prokombinované. Základní odlišnost najdeme již ve faktu, že v CC i CCQ se institut vztahuje k záležitostem nezletilců, jelikož se o předmětné osobě hovoří striktně pouze jako o „*mineur*“ (CC) nebo „*minor*“ (CCQ) – nezletilec, kdežto česká právní úprava se zaměřuje výhradně na osoby, které svéprávnost pozbyly nebo ji nikdy nenabýly. Odkaz důvodové zprávy na institut poručenských rad se zdá být až příliš účelový se snahou naleznout určité historické propojení s českým právním řádem. Toto propojení se nakonec tvůrci zákona podařilo naleznout, avšak jedná se o spojení poměrně nepřesné, jelikož § 284 ABGB sice existenci poručenských rad předpokládal, avšak k vydání účinného prováděcího předpisu nikdy nedošlo. Nutno dodat, že i kdyby k vydání potřebného předpisu došlo, princip fungování poručenských rad byl zcela odlišný. Na rozdíl od současné právní úpravy postavené na principu osob blízkých opatrovanci a jeho přátel tehdejší myšlenka předpokládala existenci jedné poručenské rady u každého soudu, jakožto poradního orgánu soudu v každém opatrovnickém případě daného soudu. Mělo se de facto jednat o radu ctihodných občanů, kteří měli soudu dávat doporučení ohledně nejlepšího postupu v případě konkrétního nezletilce.

Byť mezi právní úpravou české opatrovnické rady a úpravou v CC a CCQ jsou zásadní rozdíly, mohlo by jejich srovnání pomoci v řešení nejasných ustanovení.

Opatrovnická rada není orgán vznikající obligatorně, nýbrž fakultativně a to po splnění dvou zásadních podmínek. První z nich je žádost opatrovance, jakékoli osoby jemu blízké nebo právnické osoby, jejíž hlavní činnost spočívá v péči o osoby se zdravotním postižením opatrovníkovi o ustavení opatrovnické rady a druhou podmínkou je existence alespoň tří osob, které splňují podmínky pro členství opatrovnické radě.⁴ V případě, že opatrovnickou radu nelze z jakéhokoli důvodu po žádosti oprávněné osoby zřídit a není osoby, která by její působnost vykonávala, vykonává její působnost opatrovnický soud.

Opatrovnická rada je volena na schůzi k ustavení opatrovnické rady, kterou je povinen svolat na žádost oprávněné osoby opatrovník. Na tuto schůzi má přístup kdokoli, kdo o sobě tvrdí, že je osobou opatrovanci blízkou nebo jeho přítelem, opatrovanec a dle některých názorů a za určitých podmínek i opatrovník. Pokud se schůze zúčastní alespoň pět osob, je možno zvolit opatrovnickou radu včetně náhradníků. Vznik opatrovnické rady se opatrovnickému soudu prokazuje zápisem o volbě členů opatrovnické rady, který se opatrovnickému soudu prostřednictvím zapisovatele doručuje. Opatrovnický soud může po doručení zápisu o volbě členů opatrovnické rady prohlásit volbu za neplatnou a pozastavit výkon práv člena opatrovnické rady až do konečného rozhodnutí o platnosti volby.

Členství v opatrovnické radě je dobrovolné a bezplatné, není na něj však právní nárok. Z funkce je možno kdykoli bez jakýchkoli omezení odstoupit. Existují též určité situace, kdy je možno člena odvolat. Může tak učinit pouze opatrovnický soud i bez návrhu v případě, že člen opatrovnické rady se dostane ve svých zájmech do střetu se zájmy opatrovance, poruší své povinnosti nebo ztratí-li člen opatrovnické rady o opatrovance zájem. Takto zaniklé místo se posléze doplňuje volbou tak, aby počet členů opatrovnické rady odpovídal počátečnímu stavu po první volbě.

Členem opatrovnické rady se v české právní úpravě může stát po splnění dalších předpokladů i právnická osoba, která se zabývá péčí o zdravotně postižené osoby.

Minimální povinná aktivita opatrovnické rady je stanovena na jedno zasedání ročně a odvíjí se od povinnosti opatrovníka předkládat opatrovnickému soudu vyúčtování záležitostí opatrovance a správy jeho jmění. Zprávu o činnosti opatrovníka opatrovnická rada projedná, k vyúčtování správy jmění se opatrovnická rada vyjádří. Nicméně je možné nechat svolat

⁴ Teoreticky je možná existence opatrovnické rady již při jedné osobě, poté se ale nejedná o opatrovnickou radu, ale o výkon její působnosti touto jednou osobu, viz § 482 o. z.

zasedání opatrovnické rady i jiným způsobem, než vlastní aktivitou členů nebo opatrovníka. Kdokoli, kdo prokáže vážný zájem o opatrovance, se může u soudu domáhat svolání zasedání opatrovnické rady. Soud tak však může učinit i bez návrhu. Na zasedání opatrovnické rady mají garantovaný přístup pouze členové opatrovnické rady, opatrovanec a opatrovník. Z každého zasedání se vyhotovuje zápis, který se poté doručuje soudu a opatrovníkovi, stejně jako v případě zápisu o volbě členů opatrovnické rady.

Jedno z nejdůležitějších oprávnění opatrovnické rady je možnost podat k opatrovnickému soudu návrh na zrušení opatrovnictví nebo nahrazení opatrovníka. Jelikož je opatrovnická rada v užším kontaktu s opatrovníkem a opatrovancem než opatrovnický soud, má lepší přehled o celkové situaci a měla by tedy dokázat pružně, rychle a adekvátně reagovat na jakékoli změny kolem stavu opatrovance a jeho záležitostí.

V zásadních rozhodnutích o záležitostech opatrovance jsou tato rozhodnutí podmíněna souhlasem opatrovnické rady, nikoli však absolutně. Opatrovanec, opatrovník či člen opatrovnické rady, který pro rozhodnutí nehlasoval, se mohou u opatrovnického soudu domáhat zrušení rozhodnutí a jeho nahrazení rozhodnutím opatrovnického soudu. Tímto principem je demonstrována primární odpovědnost opatrovníka za záležitosti opatrovance a kontrolní funkce opatrovnického soudu nad opatrovníkem. Nicméně rozhodnutí opatrovnické rady dává opatrovnickému soudu nový pohled na věc a zásadním způsobem zlepšuje informovanost opatrovnického soudu o objektivních důvodech předmětných rozhodnutí.

Souhlasu opatrovnické rady je třeba při významnějších zásazích do tělesné integrity opatrovance, změně opatrovancova trvalého bydliště, umístění opatrovance do uzavřeného ústavu či zařízení a zásadnějších majetkových dispozicích s majetkem opatrovance.

Jak již bylo nastíněno výše, existují situace, kdy nelze opatrovnickou radu zvolit, ať už pro neexistenci či nezájem osob v okolí opatrovance. Právní úprava nabízí řešení, kdy působnost opatrovnické rady vykonává jedna osoba, jež musí být odlišná od opatrovníka. O jmenování této osoby rozhoduje opatrovnický soud na základě návrhu této osoby. Pokud není ani takové osoby, vykonává působnost opatrovnické rady opatrovnický soud.

Svolání schůze k ustavení opatrovnické rady

Základní podmínkou pro možnost vzniku opatrovnické rady dle § 472 o. z. je existence jmenovaného opatrovníka fyzické osobě – opatrovanci. Jelikož systematicky jsou ustanovení o opatrovnické radě řazena před opatrovnictví právnických osob, vyvozuje se, že opatrovnickou radu je možno ustanovit pouze fyzické osobě.⁵ Oprávněnými osobami k žádosti o svolání schůze k ustavení opatrovnické rady jsou opatrovanec a osoba opatrovanci blízká⁶ a právnická osoba dle § 484 o. z., nikoli však opatrovník, přítel opatrovance nebo opatrovnický soud, což jsou další subjekty v právní úpravě se vyskytující.

Vyvstává ovšem otázka, jak postupovat v případě, kdy opatrovanec je v takovém stavu, kdy není schopen jakkoli právně jednat, ať je již nesvéprávný nebo například jeho pobyt není znám. Setkávají se zde dva různé přístupy, jež zmiňuje odborná literatura, viz poznámka pod čarou. První možností je povinnost soudu jmenovat pro tento případ kolizního opatrovníka dle § 460 o. z., který by se poté sám rozhodl, zdali podá žádost o ustavení opatrovnické rady či nikoli. Druhou variantou řešení je, vzhledem že v dané věci má opatrovanec plnou hmotněprávní a procesněprávní způsobilost, možnost jmenovat kolizního opatrovníka vyloučit. S výhradou neexistence judikatury se odborná literatura přiklání k variantě druhé. V tomto ohledu nemohu nesouhlasit. V případě, že žádost o svolání schůze k ustavení opatrovnické rady nepodá v přiměřené lhůtě nikdo z oprávněných osob a okolnosti alespoň částečně naznačují, že ustavení opatrovnické rady by mohlo přicházet v úvahu a bylo by ku prospěchu opatrovance, opatrovnický soud by měl pro tento případ ustanovit kolizního opatrovníka dle § 460 o. z., který by celou záležitost nezávisle posoudil. V rámci posouzení by měl zejména hodnotit, zdali je opatrovník rodinný příslušník či nikoli, majetkové a osobní vztahy v rodině, jakož i celkovou vhodnost ustavení opatrovnické rady.

Jsem si vědom, že aplikovat tento postup striktně ve všech případech by bylo idealistické, neúčelné a celý proces zbytečně zatěžující, nicméně je zde prostor pro úvahu opatrovnického soudu, který by měl mít možnost tímto způsobem postupovat.

⁵ Svoboda, Karel. In Švestka, Jiří.; Dvořák Jan; Fiala, Josef, a kol. (ed) Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1132 (§ 472)

⁶ § 22 o. z. Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Co se týče osob, které jsou oprávněny k účasti na schůzi, jsou jimi opatrovanec, osoby opatrovanci blízké a opatrovanci přátelé. S prvními dvěma uvedenými pravděpodobně nebudou výkladové potíže, ovšem definice „přítel“ je v českém právním řádu bezprecedentní. Jelikož, na rozdíl od osoby blízké, neexistuje legální definice pojmu přítel, bude se fakt, zdali dotyčná osoba bude považována za přítele či nikoli, muset řešit individuálně. V případě, kdy opatrovanec je schopen projevit svou vůli, není s vymezením problém. Přítel bude v daném případě ten, koho tak opatrovanec označí. Komplikovanější situace nastává v případě, kdy opatrovanec nebude přítomen nebo svou vůli není schopen projevit. Hranice přátelství má každý jedinec nastaveny jinde. Kdo je pro někoho dobrý přítel, pro druhého může být „jen“ známý. V těchto případech je jediné řešení nechat rozhodnout opatrovnický soud, a to na základě protestu připojeného k zápisu o volbě opatrovnické rady s návrhem na vyslovení neplatnosti volby. Jak se však soudy vypořádají s pojmem „přítel“ je otázkou. Já osobně se přikláním k restriktivnějšímu vymezení, jelikož osoby rozhodující o členech opatrovnické rady by měly mít samy poměrně vřelý vztah k opatrovanci.

Schůzi organizuje a svolává opatrovník na žádost oprávněné osoby. Povinností opatrovníka je na schůzi pozvat všechny osoby opatrovanci blízké a jeho přátele. Opatrovník by neměl vědomě vynechat žádné osoby, které mají právo účasti na schůzi, jelikož toto opomenutí by mohlo vést až k neplatnosti volby. V případě, že by opatrovník nesvolal schůzi k ustavení opatrovnické rady do 30 dní od doručení žádosti, porušuje své povinnosti a oprávněná osoba má možnost podat žádost o svolání schůze k opatrovnickému soudu, který má povinnost vyhovět. V případě, že je opatrovnický soud vyrozuměn o žádosti oprávněné osoby opatrovníku o svolání schůze, která se z jakéhokoli důvodu v zákonné lhůtě nesejde, svolá opatrovnický soud schůzi sám, a to i bez návrhu. Postupuje přitom dle § 49 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních.

Schůze k ustavení opatrovnické rady se musí zúčastnit alespoň pět oprávněných osob. Vzhledem k tomu, že zákon nedává další podmínky, lze se domnívat, že v případě přítomnosti opatrovance a dalších 4 osob je schůze usnášeníschopná a opatrovnická rada může být zvolena. Opatrovník se schůze neúčastní, jeho úkolem je schůzi pouze svolat. V praxi ovšem může, a často pravděpodobně dojde k situaci, kdy je opatrovníkem ustanovena osoba z okruhu osob blízkých opatrovanci ve smyslu § 22 o. z. V daný okamžik vyvstává otázka, zdali je tento opatrovník diskvalifikován z účasti na schůzi pro svou funkci nebo se schůze z titulu blízkosti opatrovanci účastnit může, a to včetně hlasování. Osobně se přikláním k tomu, že

opatrovník, pokud je osobou opatrovanci blízkou, se schůze a hlasování na ní účastnit může. Usuzuji tak z gramatického výkladu textu ustanovení § 472 odst. 2: „*schůze se může zúčastnit opatrovanec, každá osoba opatrovanci blízká a kdokoli z jeho přátel (...)*.“ Explicitní vyloučení opatrovníka ze schůze zákon neukládá. Dle mého se tedy schůze může zúčastnit nejen opatrovník, který je zároveň osobou opatrovanci blízkou, ale i opatrovník, který je byť jen přítelem opatrovance. Proti tomuto názoru může částečně hovořit ustanovení § 473 odst. 2, který diskvalifikuje pasivní volební právo opatrovníka do opatrovnické rady, nicméně tato diskvalifikace by, z mého pohledu, neměla mít vliv na aktivní volební právo opatrovníka na schůzi k ustavení opatrovnické rady. Názory k této otázce jsou rozdílně vyloženy i v komentářích. Komentář uvedený v poznámce pod čarou č. 7 tuto možnost vylučuje⁷, jiný komentář tuto možnost připouští.⁸ Tato otázka bude muset být s konečnou platností zodpovězena až s pozdější judikaturou.

Posledním bodem k § 472, který stojí za zmínku, je problematika ověření totožnosti osob mající zájem na účasti na schůzi k ustavení opatrovnické rady. Zákon žádným způsobem neupravuje povinnost osob majících zájem na účasti na schůzi se identifikovat, ani nedává opatrovníkovi či komukoli jinému právo tuto identifikaci požadovat. Odborná literatura se poté domnívá, že opatrovník je oprávněn na schůzi nepřipustit osoby, které dobrovolně neprokáží svou totožnost, jelikož identifikace osob účastnících se na schůzi je náležitostí zápisu o volbě členů opatrovnické rady.⁹ S tímto tvrzením plně souhlasím. Obecně není možno odmítnout něčí přítomnost na schůzi, pokud tvrdí, že je osobou dle § 472 odst. 2 o. z., jelikož o neplatnosti volby rozhoduje jedině opatrovnický soud. Částečně přípustné důvody pro odmítnutí možnosti předmětné osoby k účasti na schůzi se jeví výše popsané neprokázání totožnosti a poté například odmítnutí osoby zjevně neoprávněné, pod kterou si můžeme představit náhodného kolemjdoucího či obsluhu restauračního zařízení, kde se schůze koná.

⁷Dávid/Hrdlička, In Lavický a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654), 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství C. H. Beck. Praha, 2014, str. 1710.

⁸Ptáček, Lubomír, In Melzer / Tégl a kol., Občanský zákoník, Velký komentář, Svazek III. § 419 – 654, 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství Leges. Praha, 2014, str. 160.

⁹Viz poznámka pod čarou č. 5 na str. 10.

Volba členů opatrovnické rady

Dle § 473 o. z. osoby přítomné na schůzi volí členy opatrovnické rady většinou hlasů, z čehož vyplývá, že v případě rovnosti hlasů daná osoba zvolena nebyla. Hlasovací právo mají opatrovanec (opět se nabízí možnost jmenování kolizního opatrovníka pro účely této volby, viz výše), v určitých případech dle mého názoru i opatrovník, ale hlavně osoby opatrovanci blízké a jeho přátelé.

Zákon ukládá povinnost, aby byly do opatrovnické rady zvoleny jak osoby opatrovanci blízké, tak jeho přátelé, je-li to možné. V případě, že obě tyto skupiny jsou na schůzi zastoupeny, měly by být zastoupeny i v nově vzniklé opatrovnické radě. Pokud se tak nestane a zvolená opatrovnická rada výrazně preferuje jednu skupinu, lze se domnívat, že se bude jednat o důvod pro možné vyslovení neplatnosti volby opatrovnickým soudem. Toto ustanovení bude muset být posuzováno velmi citlivě, jelikož často se může stát, tak jako to bylo v případě naší rodiny, že zájem o opatrovance mají zejména členové rodiny a opatrovnická rada se ustavovala za účelem vzájemné kontroly majetkových poměrů opatrovance ze strany rodiny. Přátelé opatrovance zájem o členství neměli, a proto do opatrovnické rady zvoleni nebyli. Z osobní zkušenosti vím, že tento fakt vedl o zvýšený zájem opatrovnického soudu o důvody nepoměru osob blízkých a přátel opatrovance, což jsem musel při informativním výslechu u opatrovnického soudu následně vysvětlovat.

V § 473 o. z. k volbě členů opatrovnické rady se poprvé objevuje termín „náhradník“, jako fakultativní funkce v opatrovnické radě. Nic dalšího o náhradnících v právní úpravě řečeno není.¹⁰ Další výklad k náhradníkům poskytují jen komentáře, které však některé otázky nechávají nezodpovězené nebo se v jejich řešení liší.

Počet členů opatrovnické rady je omezen pouze minimálním počtem členů a to třemi, počet náhradníků není omezen nijak. V našem konkrétním případě byla opatrovnická rada zvolena tříčlenná (rodinní příslušníci) a dále byli zvoleni tři náhradníci (přátelé opatrovance).

¹⁰ Náhradníci jsou okrajově zmíněni v **§ 475**: *O volbě členů opatrovnické rady a **náhradníků** vyhotoví zápis zapisovatel, kterého určí přítomní. Ze zápisu musí být zřejmé, kdy se schůze konala, kdo se jí zúčastnil, kdo byl zvolen zapisovatelem, členem opatrovnické rady a **náhradníkem** a kolika hlasy, (...) a dále v **§ 477 odst. 3** - Při zániku funkce člena opatrovnické rady opatrovník nebo předseda opatrovnické rady zařídí volbu nového člena opatrovnické rady nebo **náhradníka**. (...)*

Institut náhradnictví v opatrovnické radě je nedokonale upraven. Z právní úpravy není zcela jasné, zdali náhradník nastupuje na místo člena opatrovnické rady při zániku jeho funkce nebo kdykoli, kdy je člen rady nepřítomen.

V § 477 odst. 3 o. z. je řečeno: „*Při zániku funkce člena opatrovnické rady opatrovník nebo předseda opatrovnické rady zařídí volbu nového člena opatrovnické rady nebo náhradníka.*“ Z dikce uvedeného ustanovení vyplývá, že v případě zániku funkce člena se koná volba nová, a contrario tedy není řečeno, že náhradník nastupuje na místo člena automaticky. Tento mechanismus ovšem neguje komentář k o. z., který komentované ustanovení vykládá tak, že v případě, že jsou zvoleni náhradníci v určeném pořadí, nastupují v případě zániku členství na místo člena.¹¹ S tímto je možno polemizovat z důvodu vytvoření možné disproporce osob opatrovanci blízkých a jeho přátel v opatrovnické radě, která se při použití tohoto postupu nedá příliš ovlivnit.

Druhou variantou je zastupování člena opatrovnické rady náhradníkem vždy při jeho indispozici. Tento výklad se ovšem jeví jako nepraktický, jelikož při početnějších opatrovnických radách by opatrovnické rady měly velmi proměnlivé složení, což není z důvodu konstantnosti rozhodování žádoucí.

Dále není z právní úpravy jasné, zdali náhradníci nastupují v daném pořadí dle počtu hlasů při zvolení nebo má každý člen svého případného náhradníka. Variantu osobního náhradnictví trvale spojeného s konkrétním členem by bylo možno opřít o gramatický výklad § 473 odst. 1 o. z.: „*Osoby přítomné na schůzi volí členy opatrovnické rady, případně i jejich náhradníky (...)*“ a dále o komentář k § 477 o. z.: „*Povinnost zařízení této volby je uložena jak opatrovníkovi, tak i předsedovi opatrovnické rady. Ti mají volbu nového člena opatrovnické rady nebo jeho náhradníka zařídít bez zbytečného odkladu.*“¹² Tento výklad by byl logický v návaznosti na požadavek poměrného zastoupení osob v opatrovnické radě dle § 473 odst. 1 o. z. Každý člen by mohl mít svého náhradníka ze stejné skupiny osob dle § 472 o.z.

Komentář k o. z. však nabízí jiné řešení.¹³ Dle mého názoru bez opory v právní úpravě vykládá, že v případě zvolení náhradníků musí tito mít jasně určené pořadí, ve kterém jsou zvoleni (a ve kterém by poté automaticky nastupovali na místo člena), jinak je jejich volba

¹¹ Svoboda, Karel. In Švestka, Jiří.; Dvořák Jan; Fiala, Josef, a kol. (ed) Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1135 (§ 472)

¹² Dávid/Hrdlička, In Lavický a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654), 1. vydání. Vydáno nakladatelstvem C. H. Beck. Praha, 2014, str. 1714.

¹³ Viz pozn. pod čarou č. 12

neurčitá a tudíž neplatná. Nad rámec toho, že pro tento výklad nevidím v právní úpravě oporu, jedná se o mechanismus problematicky uplatnitelný. V případě že schůze k ustavení opatrovnické rady bude mít pouze 5 osob, bude velmi těžké pořadí náhradníků určit a dojde ke zbytečnému zmaření jejich volby.

Pokud se podíváme do právní úpravy CCQ, nalezneme v něm institut náhradnictví též, avšak v mnohem jasnější, byť odlišné podobě. Opatrovnická rada v CCQ se vztahuje pouze na nezletilce a má obligatorně tři členy a dva zvolené náhradníky. V případě, že dojde k zániku funkce člena opatrovnické rady, opatrovnická rada určí náhradníka ze stejné rodinné větve, jako byl bývalý člen, pokud takového náhradníka není, je vybrán jakýkoli člen dané rodinné větve, pokud toto nelze, je vybrán jakýkoli člen druhé rodinné větve nebo přítel nezletilce.¹⁴ V právní úpravě je záměrně užito slova „select“ ve smyslu vybrat, nikoli „elect“ ve smyslu zvolit. Je zde tedy kladen důraz na shodu ve výběru. Jak vidíme, mechanismus doplnění je jiný, což je logické, jelikož se jedná o nezletilce, kde je ve většině případů určitelná předmětná rodinná větev.

Institut náhradníků v opatrovnické radě je nejasný a jeho výklad problematický. Zahraniční právní úprava s českou nekoresponduje a komentáře buď mlčí, nebo se názorově liší. Je složité navrhnout optimální mechanismus. Z mého pohledu jako předsedy opatrovnické rady se jeví nejvhodnější mechanismus automatického doplňování při zániku členství. Způsob výběru náhradníka bych převzal z úpravy CCQ, jelikož je schopen nejlépe garantovat poměrné zastoupení osob dle § 472 o. z. v opatrovnické radě.

Právní úprava dále neřeší, zdali osoby přítomné na schůzi k ustavení opatrovnické rady volí členy a náhradníky ze svého středu nebo mohou do opatrovnické rady být zvoleny i osoby, které na schůzi přítomné nejsou. Autoři všech komentářů k o. z. se domnívají, že to možné není, což dovozují z faktu, že členství v opatrovnické radě je dobrovolné a nelze být zvolen proti své vůli. S tímto tvrzením zásadně nesouhlasím. Své argumenty budu demonstrovat na našem konkrétním případě. Žádost o svolání schůze k ustavení opatrovnické rady v našem případě podala má teta, která se nakonec na schůzi nemohla dostavit. Zplnomocnila proto svého manžela za účelem přednesení jejího souhlasu se zvolením do opatrovnické rady. Ten poté na schůzi navrhl její zvolení do opatrovnické rady.

¹⁴ Vacancies are filled by the council by selecting a designated alternate in the line where the vacancy occurred. If there is no alternate, the council selects a relative or a person connected by marriage or a civil union in the same line or, if none, a relative or a person connected by marriage or a civil union in the other line or a friend.

Z dikce § 473 odst. 2 o. z. nevyplývá podmínka přítomnosti na schůzi pro možnost zvolení. Pokud je nesporně znám souhlas dané osoby se svým případným zvolením, z mého pohledu není důvod, aby tato osoba nemohla být zvolena. V našem případě teta též zplnomocnila strýce za účelem hlasování na schůzi. Toto zplnomocnění ovšem bylo odmítnuto, jelikož dikce ustanovení § 473 odst. 1 hovoří jasně: „Osoby **přítomné** na schůzi volí členy opatrovnické rady, (...)“

Podmínkou pro členství v opatrovnické radě, na rozdíl od schůze k jejímu ustavení, kde stačí být osobou blízkou či přítelem opatrovance, je „osvědčení“, že volená osoba má o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem, není pochyb o tom, že ho bude projevovat i v budoucnu a není ve střetu zájmů se zájmy opatrovance. Z toho vyplývá, že ne všechny osoby přítomné na schůzi mají pasivní volební právo do opatrovnické rady. V těchto případech je nutno postupovat individuálně. Primárně jde o to vyloučit takové osoby, které nejsou objektivně schopny dostát svým povinnostem. Jako příklad můžeme uvést příbuzné žijící v daleké cizině či přítele opatrovance, který ale skutečný zájem starat se o záležitosti opatrovance nemá (např. známý z šachového kroužku). Toto vyloučení by v první řadě mělo proběhnout formou jejich nezvolení v rámci volby, pokud by taková osoba byla přesto zvolena, je možno proti tomu protestovat a společně se zápisem o volbě se u soudu domáhat neplatnosti takové volby.

Dalším požadavkem na člena opatrovnické rady je absence kolize zájmů člena a opatrovance. Zákon blíže neurčuje, o jaký konkrétní střet zájmu se má jednat, proto je nutno postupovat individuálně. V případě opatrovnické rady v naší rodině k takovému střetu zájmů, dle mínění opatrovnického soudu, došlo. Vzhledem k tomu, že členem opatrovnické rady se stal můj strýc (zeť opatrovance), který se svou rodinou obýval byt opatrovance za zcela symbolické částky, respektive hrazení služeb a energií, opatrovnický soud vyzval opatrovníka a člena rady, aby alternativně tento střet zájmů odstranili nebo člen z opatrovnické rady odstoupil, jinak by byl opatrovnickým soudem z opatrovnické rady odvolán. Situace se vyřešila uzavřením standardní nájemní smlouvy na nájemné blízké se ceně v místě a čase obvyklé. Popsaná situace byla ovšem zjevná, nepoměr vzájemných plnění byl nesporný. Z povahy věci je strýc – člen stále ve střetu zájmů, jelikož jeho zájem je utratit za bydlení co nejméně a zájem opatrovance zastoupeného opatrovníkem je na pronájmu vydělat co nejvíce. Je tedy otázkou, do jaké míry je střet zájmů přijatelný. Při argumentaci ad absurdum totiž docházíme k závěru, že prakticky jakýkoli příslušník rodiny je ve vztahu k opatrovanci ve

střetu zájmů, jelikož každý má objektivní ekonomický zájem plnit opatrovanci co nejméně a zároveň nechat si opatrovancem plnit co nejvíce. Proto zde musí být upřednostněn morální korektiv a v případě sporných situací je v právní úpravě ustanovení o možnosti opatrovnického soudu zahájit na návrh oprávněné osoby řízení o vyloučení člena nebo tak učinit i bez návrhu.

Zápis o volbě členů opatrovnické rady

Zápis o volbě členů opatrovnické rady dle § 475 o. z. je zásadním dokumentem. Jedná se de facto o zakládající listinu opatrovnické rady, ve které jsou vymezeny základní informace o zvolených členech a náhradnících. Důležitou roli zde hraje zapisovatel, kterého určí osoby přítomné na schůzi. Zapisovatel má, krom dalších náležitostí zápisu, povinnost zaznamenat případné protesty osob přítomných na schůzi k jejímu průběhu a připojit k zápisu písemně vyhotovené protesty. V tomto ohledu má zapisovatel poměrně rozsáhlou možnost některé protesty nezaznamenat, pozměnit je nebo je vůbec nepřipojit. V případě, že by tak neučinil, bude velice těžké prokázat jejich pozdější existenci. Osoby přítomné na schůzi mají samozřejmě možnost podat protesty formou separátního podání k soudu, avšak to by vyžadovalo jejich další aktivitu a předběžnou kontrolu, která se v dané chvíli může jevit jako nadbytečná. Z výše popsaných důvodů je očekávatelné, že osoby přítomné na schůzi mohou mít zájem na zvolení jim spřízněného zapisovatele, což může vést až k patové situaci, kdy zapisovatel nebude zvolen. Jelikož právní úprava nedává řešení, jak v této situaci postupovat, opatrovnická rada nebude zvolena. Poté by se pravděpodobně postupovalo dle § 472 odst. 1 poslední věty o. z.,¹⁵ avšak nedá se vyloučit, že se situace nebude opakovat.

Hlavní problém § 475 o. z. vidím v absenci řešení situace, kdy nepanuje shoda na osobě zapisovatele a absenci povinnosti zápis kýmkoli podepsat. Pro oba tyto problémy je možno najít řešení v § 188 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „z. o. k.“) týkající se průběhu valné hromady. Pokud se nepodaří zvolit zapisovatele valné hromady, určí jej svolavatel valné hromady, čímž se odstraní patová situace, jelikož zapisovatel valné hromady je, stejně jako v případě schůze k ustavení opatrovnické rady, obligatorní funkcí v rámci schůze – valné hromady. Jevilo by se jako vhodné, aby právní úprava stanovila postup pro určení zapisovatele. Tento postup by přitom mohl být přesnou kopií postupu dle § 188 odst. 1 z. o. k.,¹⁶ kdy v případě nezvolení zapisovatele určí zapisovatele svolavatel schůze, což bude v zásadě opatrovník nebo opatrovnický soud.

¹⁵ Není-li schůze včas svolána nebo nekoná-li se z jiného důvodu, anebo není-li na ní zvolena opatrovnická rada, svolá schůzi soud, a to i bez návrhu.

¹⁶ Valná hromada zvolí svého předsedu a zapisovatele; do doby zvolení předsedy a v případě, že předseda zvolen nebyl, řídí valnou hromadu její svolavatel. Nebyl-li zvolen zapisovatel, určí jej svolavatel valné hromady.

Jak již bylo zmíněno výše, právní úprava neupravuje jakoukoli kontrolu správnosti zápisu jeho podpisem. Lze obecně dovodit, že zapisovatel je povinen zápis podepsat, ale dále chybí jakákoli další kontrola na rozdíl od právní úpravy průběhu valné hromady, kde zápis spolupodepisuje předseda valné hromady nebo její svolavatel. V rámci mechanismu kontroly zápisu se jeví jako vhodné nechat zápis podepsat alespoň jednou další osobou, například svolavatelem. Ze své osobní zkušenosti vím, jelikož jsem na schůzi k ustavení opatrovnické rady zapisovatelem zvolen byl, že jsem měl možnost do zápisu o volbě zapsat prakticky cokoli, což není s ohledem na právní jistotu a zájmy opatrovance správné, natož přípustné.

Na závěr bych pouze zmínil fakt, že právní úprava neurčuje lhůtu pro odeslání zápisu opatrovníkovi a opatrovnickému soudu, lze proto dovozovat, že zapisovatel by tak měl učinit bez zbytečného odkladu, s čímž souhlasí i komentář k právní úpravě.¹⁷

¹⁷ Lavický a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654) Velké komentáře. 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství C. H. Beck. Praha, 2014. Str. 1712

Členství v opatrovnické radě

Ustanovení § 477 odst. 1 o. z. nepůsobí výkladové problémy, odstavec 2 ve své větší části kopíruje důvody a mechanismus uvedené v § 476 o. z. Z našeho pohledu je zajímavý až § 477 odst. 3 o. z.

V § 477 odstavci 3 o. z. se poprvé v rámci právní úpravy objevuje funkce předsedy opatrovnické rady. Vznik této funkce není v předchozích paragrafech nijak upraven. Není tedy zcela jasné, jakým způsobem je předseda opatrovnické rady volen, zdali je to funkce stálá nebo se volí pro každé zasedání opatrovnické rady separátně, zdali je volen schůzí k ustavení opatrovnické rady nebo již opatrovnickou radou na jejím prvním zasedání. Jelikož předseda opatrovnické rady je institut v rámci již zvolené opatrovnické rady, lze usuzovat, že ho volí členové opatrovnické rady ze svého středu a to většinou hlasů. S tímto ovšem nesouhlasí komentář k o. z. nesouhlasí a domnívá se, že předseda opatrovnické rady je volen na schůzi k jejímu ustavení.¹⁸ Dále je z právní úpravy možno nepřímou usuzovat, že předseda opatrovnické rady je funkce stálá a napevno spojena s určitým členem. Toto usuzuji z dikce § 478 o. z.: „*Opatrovnická rada zasedá nejméně jednou za rok; k zasedání ji svolá její předseda, nebo opatrovník, jinak kterýkoli člen opatrovnické rady, popřípadě soud na návrh osoby, která osvědčí vážný zájem o opatrovance, anebo i bez návrhu.*“ Jelikož předseda má oprávnění svolat opatrovnickou radu, musí jít o osobu jasně určenou i mimo konkrétní zasedání opatrovnické rady a contrario k předsedovi valné hromady, jehož funkce končí s koncem valné hromady. Nicméně absence bližší právní úpravy je jasným pochybením zákonodárce. Zodpovězení této otázky se elegantně vyhýbají i ostatní komentáře k o. z.

Mechanismus doplňující volby není z právní úpravy zcela jasný, právní úprava se omezuje na konstatování povinnosti předsedy opatrovnické rady nebo opatrovníka „zaříditi“ volbu novou a v případě, že se tak nestane, přenáší tuto povinnost na opatrovnický soud, který má postupovat dle § 472 odst. 1. Lze tedy pouze dovozovat, že by mělo být postupováno totožným mechanismem jako při ustavení opatrovnické rady.

¹⁸ Ptáček, Lubomír, In Melzer / Těgl a kol., Občanský zákoník, Velký komentář, Svazek III. § 419 – 654, 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství Leges. Praha, 2014, str. 162 a 163.

Omezení opatrovníka souhlasem opatrovnické rady

Ustanovení § 480 o. z. upravuje jednání opatrovníka, která jsou podmíněna souhlasem opatrovnické rady. Vzhledem k tomu, že určité záležitosti opatrovance je třeba řešit s důrazem na rychlost, je podmínka souhlasu opatrovnické rady značně komplikující. Pokud si totiž představíme například tříčlennou opatrovnickou radu, kde záměrem jednoho člena je zablokování jednání, opatrovnická rada k tomu dává ideální prostor. Rozhodnutí opatrovnické rady je sice přezkoumatelné opatrovnickým soudem, ale aby se tak mohlo stát, musí být nejprve rozhodnutí vydáno. Osobě mající zájem na zablokování jednání pak jednoduše stačí vyhýbat se zasedání, čímž činí trojčlennou opatrovnickou radu neusnášeníschopnou. Existuje samozřejmě možnost podat návrh k opatrovnickému soudu na vyloučení člena, ale to je procedura velmi zdlouhavá. Vzhledem k tomuto ustanovení se opatrovnická rada může stát institutem, který v případě upřednostnění zájmů jejích členů před zájmy opatrovance může stát překážkou, která zcela zablokuje jednání v zájmu opatrovance. Základním problémem právní úpravy je absence lhůt, do kdy je opatrovnická rada svůj souhlas či nesouhlas povinna vydat tak, jak je to upraveno u méně závažných jednání opatrovníka dle § 483 odst. 3 o. z.

Dalším zajímavým aspektem dotýkajícím se ustanovení § 480 o. z. je ochrana třetích osob při jednání opatrovníka. Problematiku je možno vymezit na dvě možné situace. V prvním případě se opatrovník zavazuje opatrovance k plnění ve smyslu § 480 odst. 1 a 2 o. z., aniž by k takovému jednání měl souhlas opatrovnické rady a opatrovnická rada toto jednání dodatečně neschválí. V této situaci se považuje jednání opatrovníka za relativně neplatné s tím, že další řešení situace nalezneme v § 440 o. z.¹⁹ Ovšem v případě, že by se jednalo o jednání, k němuž si opatrovnická rada vyhradila vyslovení souhlasu dle § 480 odst. 3 o. z., například možnost prodeje oblíbeného a poměrně cenného obrazu ve vlastnictví opatrovance, lze dovodit, že by šlo o platné a účinné právní jednání, jelikož: „*u třetí osoby,*

¹⁹ **§ 440 (1)** Překročil-li zástupce zástupčí oprávnění, zavazuje právní jednání zastoupeného, pokud překročení schválí bez zbytečného odkladu. To platí i v případě, kdy za jiného právně jedná osoba, která k tomu není oprávněna.

(2) Není-li právní jednání bez zbytečného odkladu schváleno, je osoba, která právně jednala za jiného, zavázána sama. Osoba, se kterou bylo jednáno a která byla v dobré víře, může na jednajícím požadovat, aby splnil, co bylo ujednáno, anebo aby nahradil škodu.

*vůči níž opatrovník jedná, zpravidla vzniká legitimní očekávání, že opatrovník takové jednání může uskutečnit. Třetí osoba totiž nemá vědomost o existenci rozhodnutí opatrovnické rady, které opatrovníka omezuje v právním jednání nad rámec stanovení v § 480 odst. 1, 2 n. o. z.*²⁰

S výše uvedeným názorem se v zásadě ztotožňuji. Navzdory tomu, že opatrovnická rada je institut, který se nezapisuje do veřejného rejstříku a informace o ní nejsou veřejně dostupné a neexistuje tudíž prakticky jakákoli šance, aby se třetí osoba o existenci opatrovnické rady dozvěděla, se k určitým dalším jednáním vyžaduje souhlas opatrovnické rady. Z právní úpravy dle § 482 o. z. vyplývá, že v případě neexistence opatrovnické rady buď existuje osoba, která vykonává působnost opatrovnické rady a v případě absence této osoby vykonává působnost opatrovnické rady opatrovnický soud. Každá třetí osoba tedy musí vědět, že při jednání dle § 480 odst. 1 a 2 o. z. nestačí samotné oprávnění opatrovníka. V případě jednání dle § 482 odst. 3 o. z. však o tomto omezení vědět nemusela, jelikož takovéto omezení není veřejně známé. Třetí osoba bude tedy pravděpodobně jednat v dobré víře, a proto půjde o jednání právně účinné. Pokud opatrovnická rada toto jednání dodatečně neschválí, bude opatrovník zavázán sám nebo nahradí škodu dle § 440 o. z.

²⁰ Svoboda, Karel. In Švestka, Jiří.; Dvořák Jan; Fiala, Josef, a kol. (ed) Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1142 (§ 480)

Závěr

Institut opatrovnické rady je v českém právním řádu, navzdory tvrzení důvodové zprávy, novinkou. Při rozboru ustanovení se komentáře k občanskému zákoníku sice místy odvolávaly na ustanovení CCQ (nikoli toliko na CC), avšak podobností nalezneme velice málo. Z právní úpravy CCQ byla převzata skutečně pouze ideová východiska kolektivního orgánu v rámci opatrovnictví. Základním problémem srovnání české a cizí právní úpravy je především fakt, že cizí právní úprava se týká pouze nezletilců a proto je celý mechanismus fungování nastaven jinak. V této situaci je poté velice těžké argumentovat ustanoveními CCQ, resp. CC per analogiam.

Právní úprava opatrovnické rady je co do rozsahu poměrně komplexní (13 paragrafů), avšak některé vnitřní instituty jsou velmi nejasné. Jako jeden případ za všechny můžeme uvést institut náhradnictví, který umožňuje více než dva možné výklady co do podstaty jeho fungování. Co zákonodárce zcela přehlédl, je lepší ochrana opatrovance. Byť základním posláním opatrovnické rady je ochrana zájmů opatrovance, právní úprava svou částečnou nedůsledností umožňuje jednání, které je v přímém rozporu se zájmy opatrovance. Zákonodárce si vůbec nepřipustil, že by se do opatrovnické rady mohly dostat osoby, které nemají zájem hájit zájmy opatrovance, ale zájmy čistě vlastní. Mechanismus pro jejich diskvalifikaci je poměrně složitý, což může mít nepříjemné důsledky. Opatrovnická rada se tak může v určitých případech stát v nepovolaných rukou nástrojem, který bude přímo ohrožovat opatrovance a opatrovníkovi značným způsobem ztíží výkon jeho funkce.

Navzdory výše uvedenému si myslím, že opatrovnická rada jako taková má v českém právním řádu své místo. Pokud bude plnit úkoly jí svěřené v nejlepším zájmu opatrovance, bude se jednat o institut, který může opatrovnickému soudu značně ulehčit práci a snížit libovůli v rozhodování opatrovníka.

Tradice opatrovnických rady je u nás teprve v počátcích, ustálená judikatura neexistuje. To bude v následujících letech působit bezesporu problémy, a to i výraznějšího rázu, nicméně bude na judikatuře, aby se s nimi vyrovnala. Osobně si též myslím, že by bylo vhodné při první novelizaci občanského zákoníku jít tomuto trendu naproti a pomoci tvořící se judikatuře ve vyjasnění určitých problematických ustanovení.

Zdroje

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník včetně důvodové zprávy
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních
- Lavický a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Velké komentáře. 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství C. H. Beck. Praha, 2014
- Melzer / Tégl a kol., Občanský zákoník, Svazek III. § 419 – 654, Velký komentář 1. vydání. Vydáno nákladem nakladatelství Leges. Praha, 2014
- Švestka, Jiří.; Dvořák Jan; Fiala, Josef, a kol. (ed) Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014

- Svoboda, K. Perspektivy institutu opatrovnické rady. Jurisprudence, 2013, č. 1.

- <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavet-nahradnictvi-a-sverenske-nastupnictvi-95754.html>
- http://www.psp.cz/kps/pi/gi/infocentrum/15_Poslanecky_mandat_5_2011.pdf
- <http://www.epravo.cz/top/clanky/souhlas-ci-schvaleni-soudu-u-pravniho-jednani-za-nezletileho-95022.html>